

(המשך מעמוד 17)

העולם השלישי, עם מדינות אירופה, עם סקטור רים של רעת-הקהל בארצות-הברית עצמה, אלה חזיתות במשור הבין-לאומי. המאבק נגד מדינת-ישראל הוא אומנם מוקד לכל המעגלים האלה, אבל הוא לא כל המאבק. העימות הזה לא היה מעולם במעגל סגור בין התנועה הציונית לבין העם הפלסטיני.

■ ■ ■

המאבק של אש"ף התנהל תמיד בשני מישור, רים, שמרבית הישראלים רואים אותם כמנוגדים. המישור הראשון הוא המאבק, ובכללו המאבק המזויין, נגד הכיבוש של ישראל, והשני הוא המאבק להסביר את ענייננו לציבור הישראלי. יכול להיות שלא השגנו בתחום הזה בכל השנים האלה ניצחונות מזהירים.

לגבי הישראלי הממוצע שני הדברים האלה הם מנוגדים. מה שאנחנו קוראים לו המאבק המזויין — והישראליים קוראים לו זה טרור — יוצר מציאות נפשית בישראל. המגבירה את השינאה לעם הפלסטיני, ואילו השאיפה לשיוני רעת-הקהל בישראל מחייבת רגשות הפוכים. אני מודה שיש סתירה, סתירה בולטת. אבל זה לא מיוחד לסיכסוך הישראלי-ערבי.

הכיבוש הוא אפילו אלימות. הכיבוש הישראלי יש לו פועל כפול. מצד אחד המדובר בשטחים כבושים, והפעלת אלימות כדי להמשיך בכיבוש. אבל האלימות של מדינת-ישראל כלפי העם הפלסטיני מיתבטאת, מאז קום המדינה, גם

■ ■ ■

"אנחנו פועלים, קודם כל, כדי להמשיך ולהתקיים. זה דורש את מירב המאמצים והמריץ של אש"ף"

באלימות המכוונת למנוע מהפלסטינים הגולים לחזור למולדתם.

בהסלמת הסיכסוך לאורך עשרות שנים יצרה האלימות הזאת — אני חוזר על המילים שלך — מציאות פסיכולוגית בקרב העם הפלסטיני. ללא שום מיוחדות תרבותית, פלסטינית או ערבית, יוצרת המציאות הפסיכולוגית הזאת אלימות נגדית.

אני אומר, ללא שום מיוחדות תרבותית, מפני שכל עם כבוש בעולם בהיסטוריה — ולא משנה מה הגזע, הדת והתרבות — אם הוא נתון לדיכוי אלים, מצמצם מתוכו התנגדות אלימה. זה חוק של ההיסטוריה. אפשר להצטער עליו, אני, למעשה, מצטער על המציאות — היה כל-כך יותר יפה אילו המכניזמים האלה, החברתיים, האוניברסליים, לא היו פועלים — אבל הם פועלים. בגלל מכניזמים מהסוג הזה, הפסיכולוגיה של רעת-הקהל הישראלית, היא באמת כמו שאתה מתאר אותה. אבל בריוק בגלל אותן הסיבות, יהיה זה חלום להאמין שעם יכול להיות תחת כיבוש, והפצצות והפגזות, ושלא תבוא מתוכו תגובה בריוק באותו המישור. השאלה בעיניי אינה אם המאבק המזויין הוא לגיטימי או לא. הוא לא רק לגיטימי, הוא גם בלתי-נמנע. השאלה היא כיצד לנהל מאבק שישיר באמת את המטרות הפוליטיות של התנועה, של תנועת-השיחור. קורה יותר מדי שבגלל סיבות שאולי נחזור אליהן, הנובעות ממכילולי היחסים המורכבים בין התנועה הפלסטינית לבין המישורים הערביים, צורות-המאבק אינן הולמות את המטרות...

■ ■ ■

אתה מתכוון לטרור נגד אזרחים? אני מתכוון לטרור במובן האמיתי, שהוא פגיעה באזרחים, באוכלוסיה לא-לוחמת. אבל אני בכל זאת רוצה להגיד — לא לך, כי אתה כותבת את זה השבוע, שאין הבדל בין טרוריסט המטיל פצצות במטוס על אוכלוסיה אזרחית, ובין טרוריסט השם פצצה במטוס — כל פגיעה באזרחים, באוכלוסיה לא-לוחמת, זה טרור, ואנחנו מגנים את הטרור, גם אם פלסטינים אשמים במעשי-טרור. אנחנו מגנים את הטרור, מפני שאנחנו יודעים שהטרור אינו רק בלתי-מוסרי, אלא מבחינה פוליטית הוא תמיד משרת אינטרסים הפוכים מאלה שהוא מתיימר לשרת. אבל כמו שאתה מבקש התחשבנות באופי הפסיכולוגי של הציבור הישראלי, הציבור הישראלי צריך להבין שגם לעם הפלסטיני יש מציאות פסיכולוגית, שהיא תולדת ההיסטוריה שלו. ההיסטוריה בתזמנה היא היסטוריה של טרור ציוני, ואחר-כך טרור ישראלי, נגד אזרחים ערביים פלסטיניים. זה היה כיבוש בשנות ה-30,

ובאופן ממלכתי מאז קום המדינה. ואי-אפשר לגנות את הטרור הפלסטיני בלבד, מה גם שההשוואה הכמותית הופכת את הטרור הישראלי, מטעמים מובנים, לטרור הרבה יותר גדול מהטרור הפלסטיני.

הבעיה היא, במובן, שבמצב כזה כל צד מגדיר את האלימות שלו כתגובה על האלימות של הצד השני. כל צד רואה באלימות של הצד השני טרור, שעליו הוא מגיב. השאלה היא: איך שוברים את מעגל-ההקסמים הזה, לא רק כדי לשלם קין האלימות, אלא גם כדי לאפשר בכלל את פיתרון הסיכסוך שהוליד את האלימות.

אני מסכים איתך שלא צריך להטיל אחד על השני האשמות בנושא. אתה התחלת, אבל לא הוויכוח הזה יוציא אותנו ממעגל האלימות וממעגל הטרור. יש הצעה של כינוס ועידה בינלאומית, בהשתתפות כל הצדדים המעורבים, וכל הצדדים שמאחורי-הצדדים-המעורבים.

יש ארבעה גורמים, שבלעדיהם לא יהיה שלום במזרח התיכון, אבל צריך הרבה יותר גורמים כדי שהשלום הזה יהיה באמת תקין.

יש ארבעה שבלעדיהם שום הסדר לא יהיה הסדר בריקויא: אש"ף ומדינת-ישראל, ברית המועצות וארצות-הברית. כל אחד מארבעה אלה יש לו אמצעים המבטיחים שאם הוא לא יהיה חלק מהסדר, הוא יתפוך אותו להסדר של נייר ושל דם.

דרושה ועידה בינלאומית, בהשתתפות מדינת-ישראל ואש"ף, על בסיס של שיוויון, בהשתתפות כל מדינות-ערב, מפני שכולן מעורבות, בהשתתפות כל המדינות שהן חברות-קבע במועצת הביטחון, ובראש ובראשונה ארצות-הברית וברית המועצות. על יסוד החלטות האו"ם, כל החלטות האו"ם, ובכללן 242 ו-338, אבל בכללן גם 181 ו-194, וכל ההחלטות האחרות. ההחלטות האלו כולן מכירות בזכותה של מדינת-ישראל לקיום בגבולות מוכרים ובטוחים. כל ההחלטות האלה.

■ ■ ■

הישראלי המצוי היה ברגע זה משמיע לך את הטענה השיגרתית: אם אש"ף מכיר בקיומה של ישראל, באמי-צעות הברית בכל ההחלטות האלה של האו"ם, מדוע אינו בא ששוט ואומר: אנחנו מכירים בקיומה של מדינת-ישראל, בואו ונדרב.

משום שהכרה יש לה ערך מישפטי חוקי רק אם הצד המכיר הוא בעל ריבונות, הכרה מצד מישור, שקיומו אינו מוכר, אין לה ערך חוקי. אם אש"ף אינו מוכר, ההכרה של אש"ף היא מעשה פוליטי ואידיאולוגי, אך לא מעשה מישפטי.

האם הפסיכולוגיה אינה קודמת לבל?

לא רק הפסיכולוגיה המערבית והישראלית, אלא גם הפסיכולוגיה הפלסטינית והערבית. לכן רק הנוסחה של הכרה הדדית בריבונות יכולה להתקבל על הדעת.

לא יתכן שתנועה ועם, הנלחמים לא רק על קיומם, אלא גם על זכותם להיות מוכרים כעם, יכירו ללא תנאים, ללא תמורה, במדינה שלא קבעה לעצמה לא גבולות ולא התחייבות להכיר בקיום העם השני. כי זאת התאבדות.

מה דעתך על הרעיון של הבריה על-תנאים? זאת אומרת, הצהרה של אש"ף שהוא מוכן להכיר בישראל, אם או כאשר ישראל תכיר באש"ף.

אני חושב שאילו היתה אפשרות... אני חושב שכאן אנחנו מערבים בין שני מישורים.

יש מישור שהוא מישור של ריאלי-פוליטיקה, במישור הזה אין שום סימן שממשלת-ישראל מוכנה, להכיר באש"ף גם על התנאי הזה. להיפך, היו הצהרות ממשלתיות — אומנם לא לאחרונה, לאחרונה אפשר לשמוע ממנהיגים של מפלגת העבודה הישראלית איזשהם צלילים המתיימרים להישמע אחרת — אבל העמדה המסורתית היא שאנחנו לא נכיר באש"ף, גם אם אש"ף יכיר בי.

242

התביעה שאש"ף יכיר ב-242 היא תביעה אמריקאית וירדנית, היא לא תביעה ישראלית. אין תביעה ישראלית רשמית מאש"ף, אלא שייצגם מהעולם.

אתה מוכר על ההשפעה הפסיכולוגית על הציבור הישראלי של צעד כזה. אז אני חושב שזה לא יכול לפעול מצוינו.

אבל כשאנחנו אומרים שאנחנו מוכנים לשבת עם ישראל ליד אותו השולחן, ללא שום תנאים מוקדמים, הרי זאת הכרה דהפקטו. אני יודע שזו לא הכרה דהיורה, ואני אומר הכרה דהיורה תהיה כאשר העם הפלסטיני יתקיים דהיורה.

■ ■ ■

אגיד לך דבר שהרבה ישראלים — אבל לא רק ישראלים, גם המלך חוסיין, ואולי אסילו פלסטינים — טוענים כלפי ההנהגה של אש"ף. הטענה היא שבגלל

סיבות שונות, פנימיות, אולי גם פסיכולוגיות ואידיאולוגיות, אש"ף איננו מסוגל להחליט על קריסעולה ברורה. הוא לא יכול להחליט בצורה ברורה וחד-משמעית על אסטרטגיה של מלחמה, אך גם לא על אסטרטגיה של שלום. הוא נקרע בין אסטרטגיות שונות, הסותרות זו את זו, ומונעות זו מזו את הפירות. הוא נקרע בין כוחות רבים מדי, ההנהגה מפולגת יותר מדי, בקיצור קשה לנהל מדיניות כלפי אש"ף, מפני שאש"ף עצמו מפולג מדי. מה דעתך על טענה זו?

תראה, יש שני היבטים לטענה הזו. בנוגע למדיניות ברורה — אני חושב שכבר ב-1974, לפני 12 שנה, הרוב באש"ף, כלומר רוב האירגונים המרכיבים את אש"ף, החליט שהקמת מדינה פלסטינית בחלק מהשטח ההיסטורי של פלסטין היא המטרה הפוליטית לטווח הזה.

ובאמת, ההחלטה הזו גרמה לפילוג, ולא רק לריקים של זרמים פוליטיים ורעיוניים שונים. ריקים כזה הוא חלק מהאופי של החברה הפלסטינית. אש"ף איננו מפלגה, הוא לא מפלגה אחידה. אין בסיס אידיאולוגי לאש"ף. זוהי פרדציה של מפלגות ושל אירגונים. יש בהם שמאל, יש בהם מרכז, יש ימין, יש רתיים, ויש

קומוניסטים, ויש מרכסיסטים למיניהם. אש"ף איננו מאוחד מבחינה רעיונית. אש"ף זה פרדציה של אירגונים הנלחמים למען מטרה אחידה: הקמת מדינה פלסטינית.

היית משווה את המיבנה הזה להתדרדרות הציונית לפני הקמת המדינה? לא?

הלוי בכינוס פוליטי בסיציליה* שני ילדים בירושלים

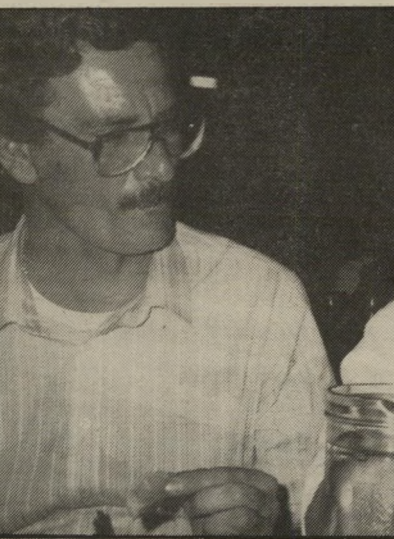
של הפזורה הפלסטינית במדינות הערביות השכנות. תושבי השטחים הכבושים היו הראשונים שאמרו: אנחנו רוצים במדינה פלסטינית גם בחלק מפלסטין, אנחנו לא מוכנים לחכות 40, 50 או 200 שנה, עד שישתנו יחסי-הכוחות וייעשה למדינה הציונית מה שנעשה למדינות-הצלבנים. נכון שבקרב תושבי המחנות, בירדן ובלבנון, הרעיון של הקמת מדינה פלסטינית בפחות מכל פלסטין לא היה פופולארי. זה רעיון שנתקבל בכורח התנאים, בלחץ התנאים, ולא כטקטיקה. אנשים משוכנעים שאין ברירה, שאין דרך אחרת, שהשאלה אינה אם נקים מדינה פלסטינית בחלק מפלסטין או אם נשחרר היום את כל פלסטין. שיחורר כל פלסטין אינו עומד על הפרק, ואת זאת כולם יודעים.

■ ■ ■

השאלה היא — וזוהי שוב קריאת-בנינים ישראלית — השאלה היא שבישראל חושבים שזוהי באמת הכרעה אסטרטגית, אך לא אידיאולוגית. זאת אומרת: שהכרעה היא להקים מדינה פלסטינית בשטחים הכבושים לזמן-מה, כדי להמשיך אחר-כך במאבק לסירוקה של מדינת-ישראל.

אני אתיחס מייד לטענה הזאת. אני רק רוצה לגמור ולהגיד, לגבי השאלה הקודמת, שבמשך 12 שנה כל התגובות הישראליות והאמריקאיות — והרי בלי התמיכה האמריקאית ישראל לא היתה יכולה לעמוד בפני לחצים של עצרת האו"ם. בלי הווסו האמריקאי במועצת-הביטחון היתה ישראל מוזמן נתונה להפעלת סנקציות על ידי מדינות האו"ם. אני לא טוען שיש זהות אינטרסים מוחלטת בין ארצות-הברית לבין מדינת-ישראל לאורך כל הדרך, במציאות יש נד גודים — ובכן, בשנים האלה היתה תמיכה בלתי-מוגבלת של ארצות-הברית בחוסר-הפשרנות של כל ממשלות-ישראל כלפי הזכויות של הפלסטינים כעם.

אנחנו צריכים להבין שכל מה שנעשה מצד ישראל ומצד המערב לא רק שלא חיוק את התודעה אצל פלסטינים בצורך להיות בשלום עם ישראל, אלא הכל נעשה כדי לשכנע את

הלוי בכינוס פוליטי בסיציליה* שני ילדים בירושלים

הפלסטינים שזה חלום, שזה חלום-שואו, שבינתיים ממשיכים להפציץ אותם ולרדוף אותם ולהפקיע את אדמותיהם. אנחנו רוצים שהציבור הפלסטיני לא יראה בחברה ישראלית גוש של אויבים מזוינים, שכל קיומם מכון נגד העם הפלסטיני. כל ישראלי יודע שלישראלים, כמו לכל בני-האדם, יש דאגות משלהם בחיים היומיומיים, יש חברה עם ניגודים חברתיים. אבל מנקודת-מבט של הפלסטינים זה נראה אחרת.

בידי הפלסטינים בשטחים הכבושים יש האפשרות הטכנית להכיר את החברה הישראלית, או לפחות חלקים ממנה. אך בעיניהם של תושבי מחנות-הפלסטינים הפלסטינים בדרום-לבנון זה נראה אחרת. ישראל נבנסת לתוך חייהם, קורם כל כתעודת-לידה. הם פליטים, משום שהם גורשו. ואחרי זה, אותה מדינה חוזרת לתוך חייהם כפאנטום, כמפציץ, ככוח צבאי העוסק בטרור מאורגן נגד אזרחים.

יש להבין גם את הבעיות הפנימיות של ההנהגה הפלסטינית. כלומר, המרד של פלגים מסוימים בתנועה הפלסטינית, שהביא חלקים מהם להפוך לכלים של שרותים חשאיים של (המשך בעמוד 26)

* עם נשיא. הליגה למען זכויות האדם והע"מים